

Тема уроку: Леся Українка «Лелія».

Мета: опрацювати зміст казки «Лелія», з'ясувати та проаналізувати соціальні мотиви в казці; поглибити вміння учнів характеризувати героїв та їхні вчинки; розрізняти добро і зло як у казці, так і в реальному житті; формувати навички з'ясувати роль чарівних перетворень у казці; допомогти зрозуміти повчальність казки; заохочувати учнів до творчості, пошукової групової роботи; навчити отримувати задоволення від роботи, що виконується. виховувати в учнів позитивні риси характеру, любов і повагу до природи, наполегливості в досягненні поставленої мети, розвивати культуру зв'язного мовлення, творчу уяву, логічне мислення, вміння узагальнювати, порівнювати, зіставляти, висловлювати свої думки; розвивати навички самостійної та групової роботи; формувати кругозір, світогляд, вміння працювати з текстом.

Перебіг уроку**I. Організаційний момент.**

Сьогодні ми з вами продовжимо знайомство з літературною казкою. Але спочатку перевіримо, наскільки уважно ви запам'ятали відомості із життя відомої української письменниці Леся Українки – авторки казки «Лелія»

II. Актуалізація опорних знань. Перевірка домашнього завдання.

Учням пропонуються твердження, з якими необхідно погодитися (+) або заперечити (-)

№	Твердження	Так (+)	Ні (-)
1	Справжнє прізвище, ім'я та по батькові Лесі Українки – Лариса Петрівна Косач - Квітка		
2	Дітей у родині Косачів змалку привчали до праці		
3	Леся любила грати на сопілці та танцювати		
4	Леся навчилася читати у 6 років		
5	Леся дуже товаришувала зі старшим братом Михайлом, через це їх називали спільним ім'ям Мишолосіє		
6	Леся застудилася на Водохреща у десятилітньому віці		
7	Леся через хворобу не могла відвідувати школу, тому її навчала вдома мама		
8	Подорожуючи, Леся відвідала багато країн Європи, а тому уклала для своїх сестер і братів підручник з географії		
9	Самоосвіта та великий інтерес до науки допомогли Лесі Українці стати однією з найосвіченіших жінок України		
10	Леся була ініціаторкою проведення вдома літературних вечорів		
11	Домашні літературні читання Леся розпочинала зі співання народної пісні		
12.	Леся Українка є авторкою казок «Лелія» та «Лис Микита»		

III. Оголошення теми і представлення очікуваних результатів.

IV. Формування нових знань, умінь та навичок.

Вступне слово вчителя.

Сьогодні ми знову говоримо з вами про казку, найулюбленіший твір і для дітей, і для дорослих. Бо саме в них розповідається про чарівні події, що не відбуваються в реальному житті, і їх можна лише уявити. А фантазувати полюбляють не тільки дітки, а й дорослі! Леся Українка теж спробувала себе у цьому жанрі і мала неабиякий успіх. Авторка надавала дитячій літературі першорядного значення у вихованні підростаючого покоління, тому активно працювала над її збагаченням. Казка давала їй широкі можливості й для зображення складних соціальних конфліктів. Самобутньою рисою казки «Лілея» є те, що письменниця вдало переплітає реальність і вимисел, фантазію. У казці живуть цілком реальні діти – Павлусь, Мар'яна, і водночас ми бачимо казковий світ квітів і його мешканців – чарівних ельфів.

- Про що ж оповідає нам казка «Лелія»?

(у казці розповідається про хворого хлопчика та царицю ельфів – Лелію, яка знайомить його із чарівним світом квітів та деталями панського і селянського побуту)

Лелії належали до улюблених квітів Лесі України. Вони процвітали під вікнами її будинку в Колодяжному. Ці квітки Леся оспівала й у вірші “На давній мотив”.

Мені снились білі лелії,

Що хитались в місячному світлі,

Мов гадали чарівнії мрії,

І пишались гордії, розквітлі.

І сяли дивною красою,

Мов неповні, чарівничі квіти,

І блищали ясною росою,

Що горіла, наче самоцвіти.

- А хто такі ельфи?

Е́льфи — вигадані істоти з міфології германців, а пізніше герої цілого ряду фентезійних книжок. У германців ці істоти вважалися на вигляд негарними і в своїх вчинках підлими і підступними. Вони любили

грабувати хати, красти дітей і просто капостити людям. Германці вірили, що в природі все, що нас оточує, має свого духа-покровителя. Так з’явився казковий світ ельфів, русалок, лісовиків, велетнів, тролів. Улюблене місце ельфів (малих духів) — луки й діброви, галяви та місця біля джерел. Це гарні, світлі, добрі творіння. Вони живуть спільноту, якою

керує властитель, захоплюються азартними іграми й танцями, вночі танцюють на лісових галявах до світанку. Простий смертний, зачарований їх красою, приєднується до хороводу і зникає назавжди. Тому германці побоювалися їх, хоча ельфи й належали до добрих духів.

Германці (лат. Germani) — група племен, яка належить до індоєвропейської мовної сім’ї, що заселяли Південну Скандинавію, Данію 5-6 тисяч років тому; пізніше, в I ст., проживали на

досить
обширній

території — між Рейном і Віслою, з заходу на схід, між Дунаєм на півдні і Північним та Балтійськими морями на півночі.

Сім'я древніх германців в 300-і роки н. е., історична реконструкція, 1913 рік

Так, Леся Українка у своїй казці заселяє квіти ельфами - героями творів західноєвропейської літератури. А перетворення людини в рослину, уявлення про те, що квіти говорять, - авторка взяла з рідного фольклору.

- А чи зустрічалися вам ельфи в інших дитячих художніх творах?

2. Бесіда за змістом казки.

Робота з текстом казки

Ельфи - чарівні істоти і про них написано багато книжок. Якою ж постає ельфа у казці Лесі Українки?

Щоб описати цього персонажа, аби ми детально собі його уявили, авторка вдається до зображення зовнішності. А опис зовнішності персонажа називається портретом.

- Отже, Леся Українка майстерно поєднала в казці реальне й фантастичне, показала світ, у якому є добро і зло, бідність і багатство. В образі панночки показала нам людей, які не цінують того, що в них є, і не помічають свого щастя. В образі Мар'яни – тих, хто важко працює і не має багатства, але при цьому не втрачає почуття краси і вміє бути щасливими за будь-яких обставин, цінуючи кожен момент життя і найдрібніші, на перший погляд, речі.

Леся Українка доводить нам, що тільки людина праці може мати добре серце, ніжність почувань і розуміння істинної краси.

V. Закріплення набутих знань, умінь та навичок.

VI. Підсумок уроку.

VII. Домашнє завдання.(письмово)

1. Дочитати казку.
2. Літературний диктант. Дайте коротку відповідь на питання.

(правильна відповідь - 1 бал)

1. Серед дійових осіб казки Лесі Українки «Лелія» - Павлусь, Лелія, Мар'яна, панночка, Івась, батько панночки, ельфи – зайвим є:...
2. Чому хлопчику наснилася саме найстарша ельфа?
3. Яке чарівне перетворення відбулися із Павлусем?
4. Спочатку Ельфа полетіла з Павлусем до...
5. Чи помічає красу лелій молода панна?
6. Назви дві-три риси характеру панночки.
7. Звідки у садочку Мар'яни взялася біла лелія?
8. Як відчувається молодша сестриця Лелії в садку Мар'яни?
9. Чи щаслива Мар'яна, працюючи у своєму садочку?
10. Чи щасливі дівчата, які тяжко працюють, виготовляючи штучні квіти?
11. Чим закінчується казка?
12. Доведи, що «Лелія» Лесі Українки – це літературна казка.